

LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS 1917—1940 m.
SPAUDOS BIBLIOGRAFAVIMAS IR TYRINĖJIMAS

ZIEDŪNĖ ZAVECKIENĖ

Kiekvienos tautos istorijoje vieną iš svarbiausių vietų užima spauda. Ištyrinėti jos leidimą, plitimą ir įtaką mums tam tikru istoriniu laikotarpiu yra labai svarbu. Neatsitiktinai šiandien šio darbo imasi įvairūs specialistai: knygotyrininkai, istorikai, žurnalistai, literatai. Lietuvos Komunistų partijos ir jos vadovaujama organizacijų 1917—1940 metų spauda, padėjusi pagrindus Tarybų Lietuvos spaudai,—viena iš aktualiausių problemų spaudos istorijoje.

Lietuvos Komunistų partijos, Lietuvos komjaunimo, revoliucinių profsąjungų, Lietuvos raudonosios pagalbos spaudos klausimais yra paskelbta kelios dešimtys straipsnių, išleistos dvi tyrinėtojų knygos, trys kapitaliniai bibliografiniai leidiniai. Vis dėlto šių spaudą apibendrinančio didesnio darbo iki šiol neturime.

Nesenai išėjusioje dvitomėje bibliografinėje rodyklėje „Lietuvos Komunistų partijos spauda“ pateikiama suvestinių bibliografinių ir statistinių duomenų apie LKP spaudos leidybą pačiu sudėtingiausiu jos kūrimosi ir pogrindinės veiklos laikotarpiu. Iš šio leidinio paaiškėjo, kad per 1917—1940 m. (iki liepos mėn.) išleista per 1100 knygų ir brošiūrų, 413 pavadinimų periodinių leidinių. Taip pat žinoma, kad tuo laikotarpiu išėjo keli tūkstančiai ko-

munistinių atsišaukimų. Jie kol kas nėra visi bibliografiškai įforminti. Tačiau jau dabar iš įvairių šaltinių galime susidaryti vaizdą apie nagrinėjamo objekto svarbą ir sudėtingumą. Pridursime, kad kiekvienas toks spaudinys turi sudėtingą leidimo istoriją, kuri, beje, konspiracijos sumetimais dažniausiai niekada ir niekur išsamiai nebuvo atskleista. Todėl labai dažnai praverčia kokia nors žinutė, išlikęs leidinio numeris, atsiminimų nuotrupa.

LKP spaudos istorijos istoriografija siejasi su istorijos ir LKP istorijos tyrinėjimais, kurie aptariami A. Miežinienės¹, R. Šarmaičio², G. Vaskelos³ ir kitų straipsniuose. Tačiau iš jų galima suvokti tik bendras tyrinėjimų kryptis ir tendencijas. Apie LKP spaudą atskirai nekalbama. Istoriografijos klausimais taip pat nagrinėti LKP spaudai skirtose A. Gulbinskienės, V. Stonienės, Ž. Zaveckienės, P. Freidheimo, L. V. Žeimanto ir kitose disertacijose (gaila, kad dauguma iš jų nepublikuotos).

Marksizmo-leninizmo klasikų veikalų leidimo tyrinėjimams apibendrinti skirtas Ž. Antanaitytės straipsnis⁴. Jame iš dalies aptartos visos svarbiausios LKP spaudos leidimo problemos, nes marksizmo-leninizmo klasikų veikalai sudaro pagrindinę šios spaudos dalį. Straipsnyje paminėti visi pagrindiniai

¹ Miežinienė A. Lietuvos TSR istorijos literatūros leidimas 1940—1967 m.: (Statistines medžiagos apžvalga) // Knygotyra.— 1970.— T. 1.— P. 59—66.

² Sarmaitis R. Partijos istorijos moksliniai tyrimai Tarybų Lietuvoje // LKP istorijos klausimai.— 1974.— T. 15.— P. 17—28.

³ Vaskela G. Partijos istorijos moksliniai tyrimai Tarybų Lietuvoje 1940—1978 metais: Statistinė apžvalga // LKP istorijos klausimai.— 1980.— T. 26.— P. 96—103.

⁴ Antanaitytė Z. Istoriografija apie marksizmo-leninizmo klasikų veikalų leidimą lietuvių kalba ir jo reikšmė // LKP istorijos klausimai.— 1981.— T. 23.— P. 79—87.

temos tyrinėjimai: R. Šarmaičio, J. Jurginio, P. Freidheimo, E. Mertinienės, R. Maliukevičiaus, J. Lebedžio, E. Galnaitytės straipsniai ir knygos (minima apie 30 autorių ar jų darbų). Išsamiau aptarti bibliografiniai darbai: „LKP spauda, 1917—1940“, „V Lenino raštai lietuvių kalba“ Tai svarbus istoriografinio pobūdžio darbas, bene išsamiausiai nagrinėjantis šią problemą.

M. Tamošiūnas, be kitų Lietuvos ir Vokietijos komunistų partijų bendradarbiavimo 1918—1939 m. problemų, argumentuotai aiškina ir LKP spaudos leidimo Vokietijoje istoriografijos būklę⁵.

LLKJS bei jos spaudos istorijos istoriografijos ir šaltinių klausimai plačiau apibendrinti straipsniuose, paskelbtuose sąjunginiuose leidiniuose⁶.

LKP spaudos tyrimas ir bibliografavimas prasidėjo kartu su jos leidimu. Šios spaudos tyrinėjimų intensyvumą nulėmė istorinės sąlygos. Išskirtini du pagrindiniai 1917—1940 metų LKP spaudos tyrimo laikotarpiai. Pirmasis sutampa su LKP spaudos atsiradimu ir Tarybų valdžios atkūrimu Lietuvoje (1917—1940). Tuo laikotarpiu buvo daug sudėtingų istorinių įvykių, bet LKP spaudos tyrimui ypatingos reikšmės jie neturėjo. Antrajame — tarybiniam laikotarpyje (1940—1986) išskirtini 1940—1941 m., 1941—1945 m., pokario metai (iki 1956). Po 1956 metų LKP spaudos tyrinėjimui susidarė palankios sąlygos: į mokslinę apyvertą buvo įtraukti nauji archyviniai dokumentai, nauji faktai, susiję su žmonėmis, aktyviai dalyvavusiais tos spaudos leidimo darbe, išryškintas Z. Angariečio įnašas.

Pirmuoju laikotarpiu specialių tyri-

nėjimų LKP spaudos istorijos klausimais nepasirodė, tačiau ši spauda, kaip ideologinės kovos priemonė, buvo minima darbuose, skirtuose revoliuciniam judėjimui: LKP vadovų V. Kapsuko, Z. Angariečio, K. Poželos, J. Greifenbergerio, B. Pušinio, I. Meskupo, B. Pranskaus-Žaliočio ir kitų partijos veikėjų knygėlose, laiškuose, straipsniuose. Būta bandymų bibliografuoti šią spaudą, sudarant katalogus, sąrašus (žinomi net du paties Z. Angariečio parengti). Žinios apie LKP spaudą buvo skelbiamos pačiuose leidiniuose, dažniausiai tam skiriant paskutinį viršelio puslapį. Kartais periodiniuose leidiniuose dedami tęstiniai sąrašai siekdamo keliasdešimt leidinių pavadinimų (pvz., „Partijos darbas“, 1932). Buvo ir kritinių straipsnių.

Trečia to meto leidinių bibliografavimo kryptis — oficialūs buržuazinės Lietuvos bibliografiniai leidiniai. Juose duomenys buvo epizodiški, neišsamūs. Daugiausiai tokių leidinių aprašyta žurnale „Knygos“. Čia pateko duomenų apie 60 komunistinio turinio atsišaukimų ir kitų leidinių.

Tačiau 1917—1940 m. (iki liepos mėn.) ne tik nebuvo išsamesnių tyrinėjimų, bet neišliko ir viso leidinių sąrašo. Nors ir menkos tuo laikotarpiu paskelbtos žinutės apie LKP spaudą, šiandien jos svarbios kaip to laikotarpio liudininkės, o kartais ir vienintėlis šaltinis.

Antras LKP spaudos tyrinėjimo laikotarpis — 1940—1986 m. Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, susidarė palankesnės sąlygos tyrinėti LKP ir jos spaudos tradicijas, rengti bibliografinius darbus. Dar iki karo 1940—1941 m. pradėti spausdinti revoliucionierių atsiminimai apie LKP spaudos leidimą, pa-

⁵ Tamošiūnas M. Tarybiniai ir VDR istorikai apie Lietuvos ir Vokietijos komunistų partijų bendradarbiavimą 1918—1939 metais: (Istorigrafijos apžvalga) // LKP istorijos klausimai. — 1980. — T. 25. — P. 92—98.

⁶ Завецкене О.-Ж. К вопросу историографии истории комсомола Литвы; Историография истории ВЛКСМ. Ч. 1. — М., 1975. — С. 160—163; Завецкене Ж. Источники истории ВЛКСМ Литвы (1919—1940 гг.) // Актуальные проблемы источниковедения истории ВЛКСМ. — М., 1976. — С. 96—98.

siorodė ir keli apibendrinantys straipsniai: A. Kaco apie nelegalią komjaunimo spaudą kalėjimuose (Komjaunimo tiesa, 1940, gruod. 4), E. Vaserdamo ir kitų autorių rašiniai apie kai kurių spaudinių leidimo istoriją. Pokario metais pirmieji LKP spaudos istorijos darbai pasirodė 1947 metais. Pažymėtini R. Šarmaičio straipsniai, skirti LKP CK organo „Tiesa“ trisdešimtmečiui, ir LTSR MA mokslo darbų rinkinyje paskelbtas J. Jurginio straipsnis apie K. Markso ir F. Engelso veikalą „Kommunistų partijos manifestas“ lietuviškus leidimus.

Kaip teigia G. Vaskela straipsnyje, kuriame apibendrinti LKP istorijos tyrinėjimų rezultatai, šeštajame dešimtmetyje ir iki septintojo dešimtmečio vidurio partijos istorikų dėmesio centre buvo Lietuvos revoliucinės socialdemokratijos ir LKP genezės bei raidos klausimai, revoliucinės kovos dėsnin-gumai⁷. Kaip šių problemų neatskiriama dalis imta plačiau nagrinėti ir LKP spauda.

1953 m. buvo parašyta pirmoji disertacija, skirta LKP spaudai. A. Majauskaitė-Gulbinskienė Leningrade apgynė darbą „Lietuvos komunistinė pagrindinė spauda ir jos vaidmuo kovoje prieš fašizmą (1926—1940 m.)“

Aktyviausiai LKP 1917—1940 metų spauda buvo tyrinėjama šeštojo dešimtmečio pabaigoje—aštuntojo ir devintojo dešimtmečių pradžioje.

Šeštojo dešimtmečio pabaigoje—septintajame dešimtmetyje išėjo pirmieji rinkiniai skirti revoliucinio judėjimo istorijai, Lietuvos komjaunimui. Šiuose leidiniuose pasirodė publikacijų ir apie revoliucinę spaudą. Pažymėtinas R. Šar-

maičio straipsnis, kuriame apibendrinama Lietuvos komjaunimo spauda. Vėliau paaiškėjo, kad komjaunimas išspausdino daugiau leidinių, negu suminėta straipsnyje, tačiau R. Šarmaičio publikacija ir šandien neprarado savo vertės.

1960 m. išėjo A. Gulbinskienės knyga „Kovingos partijos žodis“⁸, parašyta minėtos kandidatinės disertacijos pagrindu.

Tuomet ši knyga suvaidino svarbų vaidmenį, išryškindama svarbiausius LKP spaudos leidinius, atskleisdama jos leidimo aplinkybes, leidėjus. Šiuo metu, nuodugniau patyrinęjus archyvinius duomenis ir pasirodžius kitų autorių (R. Šarmaičio, E. Mertinienės, L. V. Zeimanto ir kt.) publikacijoms, A. Gulbinskienės knygoje jau daug ko pasigendame, aptinkame netikslumų. Tačiau iki šiol šis darbas—vienintelis didesnis LKP spaudos istorijos laikotarpį apimantis leidinys.

1964 m. išleidžiama P. Freidheimo knyga, nagrinėjanti marksizmo-leninizmo klasikų veikalus Lietuvoje⁹. Joje pateikiamos pagrindinės žinios apie veikalus ir jų plitimą, tačiau išsamių bibliografinių duomenų čia nėra.

V Lenino 100-sioms gimimo metinėms pagerbti 1970 m. išleidžiama bibliografinė rodyklė „V. Lenino raštai lietuvių kalba (1914—1969)“. Rodyklėje suregistruoti V Lenino veikalai, išėję lietuvių kalba atskiromis knygomis, rinkiniais ir raštais bei paskelbti periodikoje nuo pirmojo veikalą iki 1969 m. Ižanginiame R. Šarmaičio straipsnyje apibendrintas V. Lenino veikalų leidimas. Šis straipsnis—vienas iš svarbiausių V. Lenino veikalų istoriografijoje lietuvių kalba.

⁷ Vaskela G. Partijos istorijos moksliniai tyrimai Tarybų Lietuvoje 1940—1978 metais: Statistinė apžvalga // LKP istorijos klausimai.—1980.—T. 26.—P. 98.

⁸ Gulbinskienė A. Kovingas partijos žodis: Komunistinės spaudos vaidmuo kovoje prieš fašizmą Lietuvoje (1927—1940).—V. Valst. polit. ir moksl. lit. l-kla, 1960.—150 p.

⁹ Freidheimas P. Marksizmo-leninizmo pradininkų veikalai Lietuvoje.—V. Mintis, 1964.—119 p.

1964 m. naują medžiagą apie LKP spaudos leidimą Vokietijoje ir jos gabenimą į Lietuvą apibendrina M. Tamošiūnas¹⁰. Pirmuosius, tiesa, vėliau smarkiai koreguotus straipsnius apie LKP spaudą paskelbia E. Mertinienė, rengdama šios spaudos bibliografiją. V. Puzinaitė-Stonienė spausdina medžiagą apie Lietuvos reikalų komisariato leidybinę veiklą. Pradedami išsamiau tirti LLKJS spaudos klausimai. Per 1964—1970 m. apginamos 5 disertacijos (iš 8, skirtų to meto LKP spaudai). Nuo A. Gulbinskienės iki V. Stonienės disertacijos praėjo dešimt metų, o nagrinėjamu etapu jos ginamos vos ne kasmet. 1966 m. disertaciją apie LLKJS 1919—1940 m. spaudą apgina šio straipsnio autorė, 1967 m. apie marksizmo-leninizmo klasikų veikalų leidimą — P. Freidheimas, 1970 m. — S. Jankūnas ir L. V. Žeimantas. Pirmoje nagrinėjamas LKP atsisaukimų vaidmuo 1926—1940 m. laikotarpiu, antroje — LKP pagrindinės spaustuovės. L. V. Žeimantas panaudojo mažai iki tol žinomą spaudinių atpažinimą pagal šriftus, jų defektus ir pan.

1966—1971 m. išeina ir „Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos“ tritomis. Į jį įtraukti duomenys apie daugelį LKP periodinių leidinių, tuo metu daugiau ar mažiau ištirtinėtų. Kai kurie leidiniai čia aptariami pirmą kartą.

1971—1986 m. toliau tyrinėjamos LKP spaudos problemos. Iki 1980 m. labiau domėtasi svarbiausiu LKP leidinių „Balso“, „Priekalo“ leidimu ir jų įtaka. Per dešimtį metų (1971—1980 m.) apgintos dvi kandidatines disertacijos: 1972 m. V. Kmieliausko „Žurnalas „Priekalas“ ir darbininkų judėjimas Lietuvoje (1931—1938)“ ir K. Katilienės „LKP žurnalo „Balsas“ leidimas ir

platinimas (1928—1933 m.)“. 1974 m. S. Misevičienė publikuoja straipsnį apie Lietuvos raudonosios pagalbos spaudą, išleistą 1924—1941 m. Duodami skaičiai, tikslinamos datos, bet statistikoje spaudiniai skaičiuojami kartu (knygėlės ir periodiniai leidiniai).

Aštuntajame dešimtmetyje LKP ir LLKJS periodikai skirtus žurnalistikos chrestomatinius sąsiuvinius pradeda skelbti Vilniaus V. Kapsuko universiteto Žurnalistikos katedra. Išėjo keli L. V. Žeimanto ir vienas Ž. Zaveckienės parengtas leidinys.

LKP spaudos leidyba aptarta 1978 m. pasirodžiusiame „LKP apybraižų“ 2 tome. LKP leidybinė veikla čia nagrinėjama istoriniais etapais. Dėl to vienišą vaizdą susidaryti sunkiau. Be to, šiai veiklai apibendrinti skirta tik apie 20 puslapių. To, aišku, nepakanka.

Tyrinėjimai šiek tiek suaktyvėjo devintojo dešimtmečio pradžioje. 1981 m. išeina fundamentalaus bibliografinio darbo „Lietuvos komunistų partijos spauda 1917—1940 m.“ I dalis. 1985 m. pasirodo šios bibliografinės rodyklės II dalis, skirta LKP periodikai¹¹. Tai Partijos istorijos instituto prie LKP CK kelių dešimtmečių darbas. Šie leidiniai sudaro atskirus LTSR nacionalinės bibliografijos tomus. Tai kartu ir LKP leidinių suvestinis katalogas. Abi rodyklės unikalios, apibendrinančios medžiagą, saugomą daugiau kaip 30 TSRS knygų saugyklių. Čia atsispindi ir dėl sudėtingų sąlygų neišlikę leidiniai, aprašyti iš šaltinių. Šiose knygose randame apibendrinančių skaičių apie 1917—1940 m. išleistų LKP knygų ir periodinių leidinių kiekį, duomenų apie leidimo vietas, leidyklas, spaustuves, leidėjus, leidinių tiražus, šaltinius ir pan. Šių leidinių struktūrą plačiau aptarė

¹⁰ Tamošiūnas M. Lietuvos komunistų partijos knygnešių keliais // LKP istorijos klausimai.— 1964.— T 4.— P. 206.

¹¹ Lietuvos komunistų partijos spauda, 1917—1940; Bibliografija. D. 1—2.— V 1981—1985.

L. V. Žeimantas¹² ir Ž. Zaveckienė¹³.

Kai kurie faktai, kaip antai muziejuose (pvz., Štaulių „Aušros“ muziejuje) saugomų ir rodyklėse aprašytų spaudinių sugretinimas, rodo, kad ir šiuose darbuose dar ne viskas suregisturuota.

Paminėtini LKP pogrindžio laikų spaudą nagrinėjantys R. Šarmaičio straipsniai, esantys abiejose minėto bibliografinio darbo dalyse. Šiuose straipsniuose pateiktas apibendrintas LKP knygų ir brošiūrų leidybos vaizdas (apie 10 p.). Beveik 30 p. skirta LKP periodikos istorijai apžvelgti. Tai bene pats išsamiausias straipsnis, apimantis visą LKP spaudos istoriją iki Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje. R. Šarmaičio straipsniai šiuo metu vieni iš svarbiausių LKP spaudos istoriografijoje.

Pažymėtina, kad LKP spaudą tyrinėjo jau seniau susiformavęs autorių kolektyvas: prof. R. Šarmaitis, docentai A. Gulbinskienė, P. Freidheimas, S. Janušas, K. Katilienė, V. Kmieliauskas, V. Stonienė, Ž. Zaveckienė, V. L. Žeimantas. Amerikos lietuvių pažangiosios spaudos istorijos klausimus nagrinėjo B. Raguotis. Daug šioje srityje nuveikė E. Mertinienė. Tačiau dalis praeityje aktyvių LKP spaudos tyrinėtojų jau pasirinko kitą problematiką (A. Gulbinskienė, V. Stonienė).

Apibendrinant tai, kas pasakyta, galima teigti, kad mažai išleista išsamių LKP spaudos istorijos tyrinėjimų, tačiau daug straipsnių paskelbta mokslo darbų rinkiniuose: „LKP istorijos klausimai“, „Istorija“, „Žurnalistika“, „Bibliotekininkystės ir bibliografijos klausimai“ ir „Knygotyra“, taip pat straips-

nių rinkiniuose, konferencijų medžiagoje. Šis tas skelbta ir periodikoje: „Komuniste“, „Komjaunimo tiesoje“

Svarbus LKP spaudos istorijos tyrinėjimo bruožas — polinkis derinti bibliografinius ir tyrinėjimų rezultatus. Aktyviausiai LKP spauda nagrinėta septintajame dešimtmetyje ir devintojo dešimtmečio pradžioje.

Išsamiai ištyrinėtas V. Lenino veikalų leidimas lietuvių kalba. Paskelbtas ir bibliografinis darbas, ir straipsnių. Nustatyti LKP ir jos vadovaujamų organizacijų (LLKJS, pažangiųjų profsąjungų, Raudonosios pagalbos) leidiniai. Tačiau per mažai tyrinėjimų išėjo atskiromis knygomis, medžiaga tais klausimais spaudinta net keturių specialybių periodiniuose leidiniuose ir rinkiniuose. Tik dviejų disertacijų pagrindu (iš apgintų 8, skirtų LKP spaudos 1917—1940 m. problematikai) išleisti trumpi ir populiarius leidini Abu pasirodė iki 1964 m.

Pažymėtina ir didelė fatkinės medžiagos įvairovė. Nesutampa archyviniai ir bibliografinių rodiklių duomenys, skirtingai aiškinami tie patys faktai.

Baigėsi kelis dešimtmečius trukęs LKP spaudos istorijos tyrinėjimų etapas, kuriam buvo būdingas faktų kaupimas ir aiškinimas. Tačiau dėmesys šiai sričiai neturėtų mažėti, nes LKP spaudos tradicijos tęsimas, jos įtaka masėms didėja. Tų tradicijų populiarinimas ir dabar turi svarbią idėjinę-auklėjamąją reikšmę. Artimiausias tyrinėtojų uždavinys — apibendrinti LKP spaudos istoriją ir paskelbti rezultatus monografiiniuose darbuose.

Vilniaus V. Kapsuko universiteto
Mokslinės informacijos katedra

Įteikta 1986 m. gruodžio mėn.

¹² Žeimantas L. V. Komunistinės spaudos bibliografija // Komunistas.— 1986.— Nr. 1.— P. 94—95.

¹³ Zaveckienė Ž. Spaudos istorija bibliografijoje // Bibliotekų darbas.— 1986.— Nr. 3.— P. 31—32.

БИБЛИОГРАФИРОВАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЕ ПЕЧАТИ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ ЛИТВЫ 1917—1940 гг.

ЖЕДУНЕ ЗАВЯЦКЕНЕ

Резюме

Печать КП Литвы 1917—1940 гг. занимает одно из основных мест в истории печати Литвы. Объект исследования довольно широк: 1100 книг и брошюр, 413 названий периодических изданий, несколько тысяч воззваний. Исследования по этим вопросам начались с 1947 года и в настоящее время над проблемой работают более 10 исследователей. Ей посвящены сотни статей, напечатанных в сборниках научных трудов «Кnygotyra» («Книговедение»), «LKP istorijos klausimai» («Вопросы истории КП Литвы»), «Zurnalistika» («Журналистика») и других изданиях. По частным вопросам истории печати того времени защищено 8 диссертационных работ, однако отдельными из-

даниями опубликованы только две — обе не в полном объеме. Особенность исследований по печати КП Литвы 1917—1940 гг. в совмещении библиографического и исторического подходов. Самая интенсивная работа по этим направлениям началась в шестом десятилетии, а в 80-х годах сведения обобщены в капитальных библиографических трудах «Печать КП Литвы 1917—1940 гг. Ч. 1—2». Более детально освещены в отдельно опубликованных трудах вопросы издания произведений классиков марксизма-ленинизма. Остается задача — обобщить историю печати КП Литвы 1917—1940 гг. в монографическом исследовании.

BIBLIOGRAPHY AND RESEARCH OF THE PRESS OF THE CP OF LITHUANIA OF 1917—1940

ZIEDŪNĖ ZAVECKIENĖ

Summary

The Press of the CP of Lithuania of 1917—1940 takes one of the most important places in the history of the Press of Lithuania. The object of the research is rather wide: about 1100 books and booklets, 413 periodicals, several thousands of appeals. The research of this problem began in 1947. At the present moment more than 10 researchers are working on this problem. Hundreds articles dedicated to this problem are published in the selected scientific works as „Bookresearch“ („Knygotyra“), „The problems of the LCP history („LKP istorijos klausimai“), „Journalistics“ („Zurnalistika“). About 8 theses are maintained, but only a small part of this material is publis-

hed (only 2 but not completely). The main peculiarity of this research is that both, the bibliographical and historical, approaches are used. The most intensive work of this kind began in the sixth decade and in the eighth decade it was generalized in the bibliographical works “The Press of the CP of Lithuania 1917—1940. Volumes 1—2” The problems of publication of the classics of marxism-leninism are analysed in separate articles in a more detailed way. The main problem of the present moment is to generalize the history of the CP press of Lithuania in a monographycal research.